

Rapport og veivalg for Den norske kirkes kunst- og kultursatsing (KM 11/18)

Plan for oppfølging av Kirkemøtets vedtak

Generelt

Oppfølging av tiltakene vil hovedsakelig skje gjennom eksisterende møtepunkt Kirkerådet har på kulturfeltet. Der det eventuelt mangler møtepunkt, vil slike bli opprettet.

Merknad fra Komite A som behandlet KM 11/18:

Komiteen merker seg at Kulturdepartementet for tiden utarbeider ny kulturmelding. Regjeringen arbeider også med en regionreform, som vil kunne føre til en regionalisering av kulturpolitikken. Komiteen fremhever betydningen av at Kirkerådet ivaretar Den norske kirkes interesser som aktør og arena på kulturfeltet i de kulturpolitiske prosessene som pågår.

Oppfølging:

Det vil bli arbeidet offensivt i forhold til pågående politiske arbeidet med ny kulturmelding frem til Stortingsbehandling, f.eks. gjennom møter med MFO, Norges kirkesangforbund, Ung kirkesang, Koralliansen og Kulturalliansen, men også overfor politiske aktører.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021 med særlig oppmerksomhet allerede fra 2018-2019 knyttet til ny kulturmelding.

Vedtaks punkt 1. Kjerneområde:

«Kirkemusikk og andre kunstneriske uttrykksformer er integrert i og utvider kirkens forkynnelse, trospraksis og tilbedelse. Kirkemøtet ser arbeid med kunst og kultur som et kjerneområde som åpner troens rom gjennom et mangfold av uttrykk. Dette arbeidet må ivaretas i plan- og budsjettarbeid på alle nivåer i kirken.»

Oppfølging:

- a) Kirkerådet vil sørge for at oktober-utsendingen i år av *Nytt fra kirkebakken* inneholder informasjon om oppfølgingen av Kirkemøtets kultursak og at www.kirken.no/kultur og intranett (kultur) oppdateres med tilgang til følgende dokumenter: Utdrag av KM 07/18 *Visjonsdokument 2019-2021* (punkt 3 *Kunst- og kulturuttrykk er ein del av kyrkja sitt liv*), KM 11/18 med komiteens innstilling (merknader og vedtak) og oppfølgingsplanen. Grunnlagsdokumentet *Kunsten å være kirke* med høringssvar ligger på www.kirken.no/kultur, men skal gjøres tilgjengelig også på intranett (se også vedtak 4 – om basisinformasjon).

- b) Kirkerådet vil styrke kultur som tema i samtale med stiftsdirektørene og oppfordre KA til å gjøre tilsvarende gjennom sine organer (inkl. holde frem det som står om planarbeid for kirkemusikk, kor og kultur i *Håndbok for menighetsråd og kirkelige fellesråd*).

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

Vedtaks punkt 2: Kunsten å være kirke

«Kirkemøtet gleder seg over arbeidet som har skjedd på kulturfeltet i Den norske kirke siden 2005. Utredningen *Kunsten å være kirke – om kirke, kunst og kultur* og betydningen av dens høringsmateriell, videreføres som et sentralt grunnlagsdokument i arbeidet med kirke, kunst og kultur på alle plan i Den norske kirke, også innenfor samisk kirkeliv. Kirkemøtet ønsker at kirken skal ha et kontinuerlig faglig arbeid innen teologi og kunst slik at kompetanse på feltet blir ivaretatt og videreutviklet.»

Oppfølging

- a) Kirkerådet vil bruke kulturrådgiversamlingene som arena for skaffe seg bred informasjon om og bidra til at et kontinuerlig fagarbeid innen teologi og kunst blir ivaretatt på alle nivåer i kirken.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

- b) Kirkerådet vil ha dialog med KA om hvordan oppfølging av kultursaken overfor kirkeverger, fellesråd og menighetsråd kan gjøres. Målet er at kompetanseutviklingen på kulturfeltet blir ivaretatt og koordinert i kirken.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

Vedtaks punkt 3: En mangfoldig kirke

«Et mangfold av estetiske uttrykk hører hjemme i kirkens rom. Taktile kunst, ordkunst, tegnspråkpoesi og andre visuelle uttrykksformer er eksempler på kunstformer som også kan kommunisere på en særlig måte med mennesker med funksjonsnedsettelse.»

Oppfølging:

- a) Kirkerådet vil drøfte med kulturrådgiverne hvilke tiltak man kan iverksette slik at et bredere spekter av kunstuttrykk tas i bruk i kirkens kunst- og kulturarbeid. Kirkestatistikken, forskningsrapporten *Kulturarenaer 2016* fra Uni Research Rokkansenteret og regjeringens nye kulturmelding er dokument man vil legge til grunn ved initiering av tiltak. Publikumsutviklingen i kirken vil inngå i dette arbeidet.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

- b) Kirkerådet vil ta kontakt med Nasjonalbiblioteket med tanke på å bli med som aktør i det nasjonale bokåret 2019. Kirkerådet vil også ta kontakt med Bibelselskapet, Norsk barnebokinstitutt og noen av forskningsinstitusjonene

som driver teologisk barnebibelforskning med tanke på tiltak innen litteratur som uttrykksform.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2018-2019, evt. med tiltak/prosjekt også i 2020-2021.

- c) Kirkerådet vil i samarbeid med rådgiver for likestilling av mennesker med nedsatt funksjonsevne bruke etablerte møtepunkt med ulike aktører som har spisskompetanse innen funksjonsnedsettelse til å være i dialog om hvordan kirken kan styrke ivaretagelsen og gjøre bruk av deres behov og interesser innen kunst- og kulturuttrykk.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021, tiltaket starter samarbeid med Døvekirken i 2019. Møtepunkt for mennesker med annen funksjonsnedsettelse igangsettes 2020 og 2021.

Vedtaks punkt 4: Kirkerommet

«Kirkerommet er hellig og kan brukes av kunstnere til kunstuttrykk som beveger, utfordrer, åpner opp og utvider horisonten vår.

Oppfølging:

- a) Kirkerådet vil i dialog med Riksantikvar, kirken lokalt, biskopene og andre sentrale aktører for forvaltning av kirkebygg arbeide for en aktiv og forsvarlig bruk og forvaltning av kirken som kulturell institusjon i våre lokalsamfunn. Det pågår et utredningsarbeid omkring kirkens kulturminneforvaltning og sekretariatet planlegger en sak til Kirkerådet om dette til møtet i desember 2018.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2018 og med ytterligere tiltak i årsplan for 2019-2021.

- b) Kirkerådet vil sørge for at intensjonen i dette vedtaket inngår i all basisinformasjon på kulturfeltet (www.kirken.no/kultur, intranett (kultur) og i andre kommunikasjonsformer. Kirkerådet vil være i dialog med KA slik at dette formidles også gjennom deres kanaler (se også vedtak 1 – om kjerneområde).

Tiltaket innarbeides i årsplan for høsten 2018 og følges opp 2019-2021.

Vedtaks punkt 5: Kirkemusikerne

«Kirkemusikerne er nøkkelpersoner i kirkens arbeid med kunst og kultur. Kirkemøtet vil fremholde betydningen av at kirkemusikerstillingene har en tilstrekkelig stillingsprosent som gir rammer til å drive kor- og øvrig kulturarbeid, i tillegg til ansvar for musikk ved gudstjenester og kirkelige handlinger.»

Oppfølging:

- a) Kirkerådet vil følge nøye med på utviklingen av kirkemusikerstillingene i tett dialog med KA.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

- b) Kirkerådet evaluerer PIO-prosjektet senest i 2019 med tanke på en eventuell fortsettelse.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2018-2019.

- c) Kirkerådet fortsetter å følge opp *Norsk salmebok 2013* overfor Eide forlag gjennom forankringsmøtene hvor bruk av salmene, styrking av salmeproduksjon og utgivelse av nye salmer er faste tema for møtene.

Kirkerådet vil også ha salmeskatten på dagsorden i dialog med aktører som f.eks. Norges kirkesangforbund, Ung kirkesang, Samarbeidsråd for barne- og ungdomsorganisasjoner og Norsk hymnologisk forening.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

- d) Kirkerådet vil arrangere en konsultasjon for kirkelige festivalarrangører for å drøfte erfaringer og ideer for styrking av kirkens festivalarbeid.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2020.

Vedtaks punkt 6: Barne- og ungdomskultur

«Det er en forutsetning at barn og unge får være med å utforme og delta aktivt i kirkens kulturarbeid. Kirkens ansatte og frivillige er ressurspersoner som tar del i skapende arbeid sammen med barn og ungdom gjennom veiledning og oppfølging. Den norske kirke må bruke mulighetene for samarbeid med kulturskoler, lokale organisasjoner og grupperinger som jobber med barn og unge på dette området.

For å fremme og utvikle kulturetten barne- og ungdomsarbeid, særlig korarbeidet, ber Kirkemøtet Kirkerådet om å stå sammen med barne- og ungdomsorganisasjonene i kirken om kompetanseutvikling og rekruttering.»

Oppfølging:

- a) Kirkerådet setter opp kultur som tema i *Utvalg for ungdomsspørsmål* og i møte *Samarbeidsråd for barne- og ungdomsorganisasjoner*. Korarbeidet følges opp gjennom eksisterende møtepunkt Kirkerådet har i nettverkene for (kirkelige) koraktører.

Tiltak i årsplan for 2019-2021.

- b) Kirkerådet vil styrke kjennskapen til og bruken av www.ressursbanken.no overfor kirkens medarbeidere som idébank til å ta i bruk kunst- og kulturuttrykk i deres arbeid.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

Vedtaks punkt 7: Kulturrådgiverstillingene

«Kirkemøtet fremhever betydningen kulturrådgiverne har for kirken. De bidrar til et bredt samarbeid mellom kirken og ulike kulturinstitusjoner og aktører. Kirkemøtet mener kulturrådgiverne må ha tett kontakt med kirkemusikerne og skape arenaer for faglig oppfølging og fagsamlinger for denne yrkesgruppen.»

Oppfølging:

Kirkerådet vil bruke kulturrådgiversamlingene som nasjonalt møtested mellom denne rådgivergruppen og MFO for å drøfte kirkemusikernes stilling og hvordan kirkemusikerne kan følges opp faglig med ulike samlinger.

Tiltaket innarbeides i årsplan 2019-2021.

Vedtaks punkt 8: Kirkelige kultursentra

«Kirkemøtet vil fremheve den betydning kirkelige kultursentra som *Kirkemusikksenter Nord* og *KULT Senter for kunst, kultur og kirke* har hatt i oppfølgingen av *Kunsten å være kirke*. Kirkemøtet ser også muligheten for at flere regionale kompetansesentra eller formaliserte nettverk for kunst og kultur kan dannes. Det forutsetter et finansielt spleiselag - med lokale variasjoner - mellom kirkelige og kommunale instanser og andre bidragsytere.»

Oppfølging:

- a) Kirkerådet bekrefter betydningen av de eksisterende sentre og nettverk og at kirkens kulturaktører trenger faglige nettverk og kompetansefora. Kirkerådet vil drøfte styrking og etablering av nettverk og eventuelt opprettelse av nye sentre jevnlig med kulturrådgiverne på deres samlinger for å sikre god oversikt over feltets faglige arenaer for utvikling.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

- b) Kirkerådet vil ta initiativ til direkte møter med de bestående fagmiljøene/sentrene for å drøfte erfaringer og ideer for veien videre.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019.

Vedtaks punkt 9: Stipendordning

«Kirkemøtet ber Kirkerådet vurdere muligheten for å opprette en stipendordning for skapende kunstnerisk arbeid.»

Oppfølging:

Kirkerådet vil avvente utredning av dette punktet til Kulturdepartementets nye kulturmelding foreligger og eventuelle mulige konsekvenser for kulturfeltet i kjølvannet av regionreformen (endringer i tilskuddsordninger) slik at kirken kan vurdere en mulig stipendordning i lys av nye rammebetingelser innen det allmenne kulturliv.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2018-2019 med eventuell oppfølging i årsplan for 2020-2021.

Vedtaks punkt 10: Koordinering av kultur i samisk kirkeliv

«Kirkemøtet oppfordrer Kirkerådet og Samisk kirkeråd sammen med bispedømmerådene til å styrke og koordinere satsningen på samisk kirkemusikk og kirkekunst.»

Oppfølging:

Kirkerådet vil sammen med avdeling for samisk kirkeliv utarbeide en helhetlig kulturstrategi for Den norske kirke. Første møte er 3. sept. i år. En plan for hvordan samarbeidet med bispedømmerådene står da på dagsorden. En gjennomgang av eksisterende *Håndbok for menighetsråd og kirkelige fellesråd 2015-2019*, helhetlig menighetsplan side 82-83 skal inngå i dette arbeidet med tanke på ny *Håndbok* da det samiske perspektivet ikke er ivaretatt her i dag.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2018 med videre oppfølging i årsplan for 2019-2021.

Vedtaks punkt 11: Integrering av kultur i eksisterende planverk

«Kirkemøtet anbefaler alle landets menigheter å integrere sitt kulturarbeid i det eksisterende planverk. I tillegg til *Plan for kirkemusikk* hører dette naturlig hjemme også i trosopplærings- og diakoniplaner. Innholdet må samordnes slik at også kulturarbeidet innenfor samisk kirkeliv ivaretas. Videre oppfordrer Kirkemøtet alle landets menigheter til å vedta og jevnlig oppdatere sin *Plan for kirkemusikk*.»

Oppfølging:

Kirkerådet vil styrke integreringen av kultur i det eksisterende planarbeidet ved å ha det som fast tema på de ulike fagrådgersamlinger, kompetansenettverksmøter i Trosopplæring etc. Innen det samiske området vil dette bli ivaretatt på Samisk kirkelivskonferanse og nettverksseminar innenfor samisk trosopplæring. *Plan for kirkemusikk* vil særlig inngå i dette oppfølgingsarbeidet.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

Vedtaks punkt 12: Bygging av nye kirker

«Kirkemøtet vil fremheve betydningen av å utarbeide planer for utsmykning, inventar og utstyr samt plass til orgel fra starten av når det skal bygges ny kirke. I samiske områder bør samiske kulturuttrykk være en likeverdig del i planene for kirkebyggets arkitektur, utsmykning og inventar. Det er viktig at arkitekt, kunstner og orgelbygger samarbeider tidlig om et helhetlig uttrykk for kirkebygget. Akustikk og lyssetting må integreres i prosjekteringen sammen med øvrige behov kirken har i sine kulturaktiviteter. Prinsippet om universell utforming må også gjelde for kirkens gudstjenesteliv og arbeidet med kunst og kultur slik at det kommuniserer til flere sanser.»

Oppfølging:

- a) For å øke kompetansen på bygging av nye kirker, skal Kirkerådet utarbeide en kort veiledning for bygging av nye kirker. Kirkerådet vil også være i tett dialog med KA om tilgjengeliggjøring av deres hefte *Vi bygger kirker* av Finn Bårdsen og heftet *Når en kirke brenner*. Materialet gjøres tilgjengelig på www.kirken.no/arkitektur og intranett med lenker til www.ka.no.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2018-2021.

- b) Kirkerådet vil drøfte med kulturettrådgiverne og KA hvordan www.kirkesøk.no kan markedsføres som et nettsted for innhenting av informasjon om kirkebygget og hvordan det kan videreutvikles som et verktøy generelt i forbindelse med kunst- og kulturproduksjoner.

Tiltaket innarbeides i årsplan 2019-2021.

- c) Kirkerådet vil arbeide med forvaltningsregimet for kirkebygg inklusive finansieringsmodeller, fond, kulturminneforvaltning etc. i tilknytning til endringer i kirkeordningen.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

Vedtaks punkt 13: Åpne kirker og pilegrimsarbeid

«Kirkemøtet ser at åpne og tilgjengelige kirkerom er viktig både for lokalsamfunnet og mennesker på reise. Kirkemøtet oppfordrer menighetene til å samarbeide med hverandre og relevante samarbeidspartnere for å sørge for flere åpne kirker. Særlig er dette viktig langs pilegrimsledene.»

Oppfølging:

- a) Kirkerådet har åpne kirker som løpende sak i *Nasjonalt kirkelig pilegrimsutvalg* og vil intensivere det pågående samarbeidet med KA.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

- b) Kirkerådet fortsetter dialogen med KA om kirketurisme og stedsutvikling med tanke på å videreutvikling av kirkens kultur- og pilegrimsarbeid.

Tiltaket innarbeides i årsplan for 2019-2021.

Vedtaks punkt 14: Utdanningsinstitusjoner

«Kirkemøtet oppfordrer utdanningsinstitusjonene til å legge inn kulturkompetanse – også for samisk kultur – i sine utdanningsprogram for de kirkelige yrkesgrupper både i grunn-, etter- og videreutdanning.

Kirkerådet bes følge opp dette arbeidet i kompetansekrav til de vigslede stillingene.»

Oppfølging:

Kirkerådet følger opp kirkens kompetansebehov innen kulturfeltet gjennom etablerte møtepunkt med utdanningsinstitusjonene. Se også oppfølging av vedtak 2b).

Tiltaket innarbeides i årsplan 2019-2021.